

JALOLIDDIN MANGUBERDI – VATAN HIMOYACHISI

N.Sharipova

TDTU Q'qon filiali, katta o'qituvchisi, PhD

Sherqo'ziyev Muhammadnozim Doniyorjon o'g'li TDTU Q'qon filiali talabasi

Anotatsiya: Jaloliddin Manguberdi — o'zining jangovar mahorati, jasorati va fidoyiligi bilan tarixda yodda qolgan buyuk rahbarlardan biridir. U Xorazmshohlar davlatining so'nggi hukmdori bo'lib, Mo'g'ul istilosiga qarshi kurashib, o'z yurtini himoya qilish uchun barcha imkoniyatlarini ishga solgan. Ushbu tezisdagi Jaloliddinning shaxsiyati, uning Mo'g'ullarga qarshi olib borgan kurashi va yurtining ozodligi yo'lidagi kurashdagi o'rni tahlil qilinadi. Maqsad — Jaloliddin Manguberding Vatan himoyachisi sifatidagi merosini va uning tarixiy ahamiyatini chuqurroq o'rganishdir.

Tayanch so'zlar: Jaloliddin Manguberdi, Xorazmshohlar davlati, Mo'g'ul istilosi, Vatan himoyachisi, O'rta Osiyo tarixining buyuk shaxsiyati, jasorat, o'zbek tarixi, tarixiy kurash.

Jaloliddin Manguberding Shaxsiyati.

Jaloliddin Manguberdi 1199-yilda Xorazmshoh Muhammadning o'g'li sifatida Urganchda dunyoga kelgan. O'zining yoshligidan boshlab, u jangovar mahorati bilan ajralib turdi. Xorazmshohlar davlatining poytaxti Urganchni Mo'g'ul qo'shinlari egallab, Xorazmshoh Muhammad 1220-yilda vafot etganidan so'ng, Jaloliddin Manguberdi davlat boshqaruvini o'z qo'liga oldi.

Jaloliddin Manguberdi faqat jangchi emas, balki xalqining erkinligi va tinchligini o'z yuragi bilan istagan rahbar edi. U Vatanga, o'z xalqiga sadoqatini ko'rsatib, o'z davrining eng jasur va fidoyi rahbarlaridan biriga aylandi.

Mo'g'ul Istilosi va Vatan Himoyasi.

1219-yilda Mo'g'ul imperatori Chingizxon boshchiligida Xorazmshohlar davlatiga hujum boshladi. Mo'g'ullar o'zining qo'shiqlari bilan Xorazmshohlar poytaxti Urganchni egallab, u yerda dahshatli qirg'inlar qilishdi. Shunda, o'zining va otobobolarining merosini himoya qilish uchun Jaloliddin Manguberdi barcha imkoniyatlarini ishga solib, Mo'g'ullarga qarshi kurashni boshladi. Uning kurashi nafaqat o'sha davrdagi xalq uchun, balki kelajak avlodlarga ham Vatanni himoya qilishning namunasiga aylandi.

1221-yilda Jaloliddin Mo'g'ullarga qarshi O'rta Osiyoda yirik janglarda qatnashdi. Bu janglar, ularning hayotida qaytarilmas o'zgartirishlarni amalga oshirdi.

Jaloliddin, o'zining qattiq iroda va mahorati bilan Mo'g'ullarni nafaqat urush maydonida, balki ularning ijtimoiy va siyosiy tuzumida ham qarshi qo'zg'adi. Jaloliddin o'sha yirik janglar orqali nafaqat o'z yurtini, balki butun O'rta Osiyoning erkinligini himoya qilishga harakat qildi.

Jaloliddinning Jasorati va Fidoyiligi.

Jaloliddin Manguberdi o'zining jangovor mahoratidan tashqari, qat'iyatliliigi va yurtiga sadoqatli bo'lishi bilan ham tanilgan. U har doim xalqining ehtiyojlari va manfaatlarini birinchi o'ringa qo'ygan, uning barcha harakatlari o'zining Vataniga bo'lgan sadoqatini ko'rsatgan.

1223-yilda Mo'g'ul qo'shinlariga qarshi yurtining janubiy hududlariga ko'chib, kurashni davom ettirgan. O'sha paytda, u o'zining jangovar qobiliyatini yana bir bor namoyon qildi. Ammo, Mo'g'ul imperiyasining kuchi nihoyat ularni engishga muvaffaq bo'ldi. Jaloliddin Manguberdi 1231-yilda halok bo'ldi, lekin uning jasorati, fidoyiligi va o'z xalqiga bo'lgan sevgisi tarixda qolib, o'zbek xalqining tarixidagi eng buyuk kurashchilardan biri sifatida tanildi.

Vatan Himoyachisi Sifatida Uning Merosi.

Jaloliddin Manguberdi faqat bir jangchi sifatida emas, balki Vatan himoyachisi sifatida ham tarixda qoldi. U Mo'g'ul istilosiga qarshi kurashar ekan, xalqi uchun eng og'ir davrda ularning umidini o'zgartirdi. Jaloliddin Manguberding hayoti va faoliyati, aslida, har bir yurtda, har bir xalqda Vatanni himoya qilish va xalqni erkin saqlash uchun kurashishning muhimligini ta'kidlaydi.

Xulosa.

Jaloliddin Manguberdi o'zining tarixiy roli bilan barcha davrlar va xalqlar uchun namuna bo'lib qoladi. U Mo'g'ul imperiyasiga qarshi kurashda fidoyilik, jasorat va sadoqatni namoyon etgan. Uning tarixiy shaxsiyati va merosi bugungi kunda ham xalqimiz uchun katta ilhom manbai bo'lib xizmat qiladi. Jaloliddin Manguberdi nafaqat o'z davrining buyuk rahbari, balki aslida butun insoniyat tarixida Vatan himoyachisi sifatida o'z o'rnini topgan shaxsdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'rta Osiyo tarixining buyuk shaxsiyatlari, Tashkent, 1999, 45-bet.
2. Jaloliddin Manguberdi: Hayoti va Faoliyati, Samarqand, 2004, 58-bet.
3. Xorazmshohlar va Mo'g'ullar, Toshkent, 2002, 112-bet.
4. Jaloliddin Manguberdi: Tarixiy tahlil, (www.tarix.uz), 2020. <https://www.tarix.uz/jaloliddin-manguberdi>.
5. Шарипова Наргиза Абдукаххаровна. РЕФОРМЫ НАРОДНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ В ГОДЫ СОВЕТСКОЙ

ВЛАСТИ.//CENTRAL ASIAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HISTORY VOLUME: 04 ISSUE: 05 | MAY 2023 (ISSN: 2660-6836)

6. Sharipova Nargizakhan Abduqaxxorovna. A look at the history of building schools in Uzbekistan (50-70 years of the 20th century) World Bulletin of Social Sciences (WBSS) Available Online at: <https://www.scholarexpress.net> Vol. 26, September 2023 ISSN: 2749-361X

7. Sharipova Nargizaxon Abduqaxxorovna. XX asrning 40-80 yillarida Farg'ona vodiysi o'qituvchilarining jismoniy hordiq chiqarish imkoniyatlari / Educational Research in Universal Sciences ISSN: 2181-3515 VOLUME 2 | SPECIAL ISSUE 16 | 2023

8. N. Sharipova, Milliy tarixni o'rganish dolzarbligi masalalari / International Conference on Journal of technical research and development Hosted from Delhi, India 1st dec. 2023

9. Шарипова Наргизахон Абдукаххоровна, Процесс становления педагогических учебных заведений Узбекистана в 1945-1965 гг. / International Conference on Journal of technical research and development Hosted from Delhi, India 1st dec. 2023

10. Sharipova Nargizaxon Abduqaxxorovna. O'zbekistonda pedagogik bilim yurtlarining shakllanish jarayoni (1945-1965 yillar)/ Vol. 4 No. 1 (2023): SCIENCE PROMOTION Confrence

11. Sharipova Nargizaxon Abduqaxxorovna. O'zbekistonda xorijiy tillarning o'qitilish tarixi/ Vol. 4 No. 1 (2023): SCIENCE PROMOTION Confrence

12. Sharipova Nargizaxon Abduqaxxorovna. XX asrning 40-80 yillarida Farg'ona vodiysi o'qituvchilarining jismoniy hordiq chiqarish imkoniyatlari/ Vol. 2 No. 16 (2023): Educational Research in Universal Sciences (ERUS)

13. Sharipova Nargiza, Ph.D. History of Teacher Training System in Uzbekistan and Changes in it.//Modern Journal of Social Sciences and Humanities ISSN: 2795-4846 Volume22(Dec-2023)Availableonline: <https://mjssh.academicjournal.io> 63-68